

POSTANOWIENIE

Dnia 10 listopada 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Błaszczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

SSN Włodzimierz Wróbel

w sprawie **R. W.**

oskarżonego z art. 209 § 1a k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 10 listopada 2021 r.,

skargi Prokuratora Rejonowego w W.

na wyrok Sądu Okręgowego w G.

z dnia 25 czerwca 2021 r., sygn. akt V Ka (...),

uchylający wyrok Sądu Rejonowego w W.

z dnia 25 lutego 2021 r., sygn. akt II K (...),

i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania,

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

1. oddalić skargę;

2. obciążyć Skarb Państwa kosztami postępowania skargowego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 lutego 2021 r. Sąd Rejonowy w W., sygn. akt II K (...), oskarżony **R. W.** został uznany za winnego popełnienia czynu polegającego na tym, że w okresie od października 2019 r. do maja 2020 r. w miejscowości L. uchylał się od wykonywania obowiązku alimentacyjnego na rzecz dzieci K. i P. W., określonego ugodą, zawartą w dniu 18 listopada 2015 r. przed Sądem Rejonowym w W. w sprawie o sygn. III RC (...) po 600 złotych miesięcznie na każde z dzieci, powodując tym

zaległość stanowiącą łącznie równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych i narażając tym osoby uprawnione na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, czyn ten zakwalifikował jako występki z art. 209 § 1a k.k. i za to na mocy art. 209 § 1a k.k. skazał oskarżonego na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności.

Po rozpoznaniu apelacji, wniesionej przez obrońcę oskarżonego, Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 25 czerwca 2021 r., sygn. akt V Ka (...), uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w W..

Skargę na wyrok Sądu odwoławczego złożył prokurator, który orzeczeniu temu zarzucił rażące naruszenie prawa procesowego, tj. przepisu art. 437 § 2 k.p.k., mające wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia polegające na błędnym uznaniu, iż zachodzą przesłanki do uchylenia wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 25 lutego 2021 roku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, z uwagi na konieczność uzupełnienia materiału dowodowego i potrzebę poddania go ocenie procesowej, podczas gdy w realiach analizowanej sprawy takie przesłanki nie zachodziły ze względu na możliwość przeprowadzenia postępowania dowodowego przez Sąd drugiej instancji i wydanie orzeczenia co do istoty sprawy.

Podnosząc powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w G. do rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Obrońca oskarżonego w pisemnej odpowiedzi na skargę prokuratora wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Skarga nie jest zasadna i jako taka podlegała oddaleniu.

Zgodnie z art. 539a § 3 k.p.k., skarga może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 k.p.k. lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. Ograniczenie podstaw skargowych do tych, jakie wskazano w tym przepisie oznacza, że zakres kontroli dokonywanej przez Sąd Najwyższy po wniesieniu skargi na wyrok sądu odwoławczego, o którym mowa w art. 539a § 1 k.p.k., ograniczony jest wyłącznie do zbadania, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego (por. uchwała

składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2018 r., I KZP 13/17). Co do zasady, Sąd Najwyższy nie jest więc, pomijając kwestię bezwzględnych przyczyn odwoławczych (niezależnie czy zaistniałych w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, czy w postępowaniu apelacyjnym), uprawniony do badania, czy sąd odwoławczy prawidłowo stwierdził zaistnienie uchybienia stanowiącego względny powód odwoławczy, może jedynie ocenić, czy z powodu stwierdzonych przez ten sąd uchybień pierwszoinstancyjny przewód sądowy powinien zostać powtórzony w całości. W konsekwencji, wskazanie w skardze na wyrok sądu odwoławczego naruszenia innego przepisu niż art. 437 § 2 k.p.k. i art. 439 § 1 k.p.k., nawet w powiązaniu z którymkolwiek z tych uregulowań, oznacza, że jest ona niedopuszczalna (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 24 stycznia 2018 r., II KS 1/18, OSNKW 2018, z. 5, poz. 38 oraz z dnia 25 września 2018 r., V KS 19/18, OSNKW 2018, z. 12, poz. 81).

Instytucja skargi na wyrok sądu odwoławczego i wywołane wniesieniem tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia postępowanie skargowe przed Sądem Najwyższym nie służy zatem ocenie tego, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie w rzeczywistości miało miejsce, a jedynie weryfikacji tego, czy usunięcie stwierdzonego uchybienia jest możliwe tylko w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, a także czy czynności, które należy przeprowadzić lub okoliczności, które należy wyjaśnić, na które wskazano w uzasadnieniu wyroku kasatoryjnego, rzeczywiście powinny być przeprowadzone, czy wyjaśnione w postępowaniu przed sądem *a quo*. Przepisy Kodeksu postępowania karnego o skardze na wyrok sądu odwoławczego nie dają, co do zasady (poza wypadkami związanymi z bezwzględnymi przyczynami odwoławczymi), sądowi skargowemu jakichkolwiek uprawnień kontrolnych, upoważniających do merytorycznego ingerowania w toczące się przed sądami powszechnymi postępowanie karne, a tego zdaje się oczekiwać prokurator we wniesionej skardze. Sąd Najwyższy, rozpoznając skargę, nie może więc decydować o wyniku sprawy, a rozstrzyga jedynie to, przed którym sądem ma się nadal toczyć postępowanie karne – przed sądem odwoławczym czy sądem pierwszej instancji.

W niniejszej sprawie skarżący zarzucił Sądowi Okręgowemu, że uchylił wyrok Sądu Rejonowego - pomimo, że w realiach rozpoznawanej sprawy nie zachodziły przesłanki do uchylenia sprawy i przekazania jej do ponownego rozpoznania i możliwe było przeprowadzenie postępowania dowodowego przez Sąd drugiej instancji i wydanie orzeczenia co do istoty sprawy. Rzecz jednak w tym, że orzekając w sprawie oskarżonego, Sąd Okręgowy wskazał, że na obecnym etapie postępowania wnioski o przypisaniu winy należy uznać za co najmniej przedwczesny, zaś z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości, a przede wszystkim fakt, że konieczne jest przeprowadzenie postępowania dowodowego w całości, konieczne było uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Jak stwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 21 stycznia 2021 r., sygn. akt V KS 32/20: „Zgodnie z art. 539a § 3 k.p.k., skarga od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania może być wniesiona wyłącznie z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. lub naruszenia art. 437 k.p.k., przy czym w § 2 tego ostatniego przepisu ustanowiono, że sąd odwoławczy może uchylić ten wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. Oznacza to, że uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania stało się wyjątkiem, regułą zaś merytoryczne orzekanie przez sąd odwoławczy, co jest wynikiem przekształcenia modelu postępowania odwoławczego z kasatoryjno-apelacyjnego w apelacyjno-reformatoryjny. Oznacza to w szczególności, że podstawą uchylenia zaskarżonego wyroku, dotąd najczęściej w praktyce sądów odwoławczych stosowaną, przestała być potrzeba usunięcia takich uchybień w zakresie dokonanej przez sąd pierwszej instancji oceny dowodów, które sąd odwoławczy uznał za skutkujące obrazą reguł oceny dowodów określonych w art. 7 k.p.k. Oznacza to także, że podstawą uchylenia zaskarżonego wyroku, dotąd również często w praktyce sądów odwoławczych stosowaną, przestała być potrzeba dokonania czynności zmierzających do usunięcia braków dowodowych, tj. do uzupełnienia postępowania dowodowego. Uchybienia we wskazanym wyżej

zakresie powinny być usunięte w toku postępowania odwoławczego, chyba że zaistnieje konieczność przeprowadzenia na nowo postępowania w całości” (Prok. i Pr. 2021, nr 4, poz. 24, Legalis nr 2526721).

W ocenie Sądu Najwyższego nie ma racji skarżący, który kwestionuje uchylenie wyroku - wskazując, że w sprawie nie zachodzi konieczność przeprowadzenia przewodu sądowego na nowo, zaś wątpliwości sądu odwoławczego, wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku ogniskowały się wyłącznie wokół kwestii dwóch ustaleń dowodowych, tj. analizy akt postępowań cywilnych i postępowania karnego.

W rozpoznawanej sprawie Sąd Okręgowy uchylił wyrok Sądu Rejonowego uznając, że zachodzi konieczność przeprowadzenia przewodu sądowego w całości. Trafnie ustalił przy tym, że Sąd meriti nie zgromadził kompletu dowodów, a także dokonał wybiórczej, a więc niepełnej analizy materiału dowodowego. Sąd ad quem przedstawił szczegółowo motywy, które doprowadziły do uchylenia zaskarżonego orzeczenia. Odnosząc się do ustaleń Sądu a quo wskazano, że poza koniecznością zapoznania się z aktami spraw cywilnych i karnych, Sąd meriti winien dla oceny sytuacji materialnej oskarżonego dokonać także rzetelnej oraz wnikliwej analizy postępowań egzekucyjnych, a także rozważyć, czy R. W. miał możliwość znalezienia pracy lepiej płatnej (s. 8 uzasadnienia SO).

Co więcej, jak słusznie zwrócił uwagę obrońca oskarżonego w pisemnej odpowiedzi na skargę, nie jest wykluczone, że w sprawie wystąpiła ponadto przesłanka procesowa o charakterze bezwzględnym, albowiem w innej sprawie obejmującej analogiczny okres działania oskarżony został uniewinniony. Orzeczenie, na które powołuje się obrońca dotyczy sprawy, odnośnie której Sąd Okręgowy wskazał, że może zawierać dokumenty relewantne do oceny sytuacji prawnej oskarżonego (sprawa Sądu Rejonowego w W., sygn. akt II K (...)).

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy oddalił skargę prokuratora rozstrzygając nadto o kosztach postępowania skargowego.

